Наявність таких проблем детермінують соціальну необхідність в переосмислення основ правової охорони довкілля та формування системи екологічного і природоресурсного права, обумовлюють потребу у зміні підходів до визначення і реалізації такої функції держави, як екологічна.

В юридичній літературі функціями держави вважаються основні напрями її діяльності, спрямованої на вирішення спільних справ суб'єктів суспільства. При цьому зазначається, що необхідність вирішення цих спільних справ ставить перед державою певні завдання, набір та зміст яких різняться в доіндустріальному, індустріальному, постіндустріальному та інформаційному суспільстві.

Вирішення означеної триєдиної проблеми є основним змістом екологічної функції держави, яка виникла недавно разом із загостренням проблеми охорони навколишнього природного середовища.

У той же час у спеціальній науковій літературі можна зустріти різні обґрунтування виокремлення екологічної функції з-поміж функцій сучасної держави. Іноді така прив'язка зумовлена не лише вимогами власне охорони довкілля, але і якісно новими соціальними та економічними умовами – переходом авангарду світу до стадії постіндустріального або ж інформаційного розвитку, за яким якісно підвищується попит не лише на відповідні наукові та інформаційні ресурси, але також зміщуються наголоси у напрямах використання природних ресурсів, здійснюється перехід до ресурсозберігаючої економіки, все соціальне життя переводиться на рейки так званого сталого розвитку. В таких умовах сама держава має ставати екологічною, а забезпечення державою реалізації права людини на сприятливе довкілля має визначати зміст і завдання функціонування держави.

КОНЦЕПТУАЛЬНО-ПРАВОВІ "РЕФОРМИ" В СФЕРІ ЕКОЛОГІЇ В УКРАЇНІ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Балюк Г.І.

(доктор юридичних наук, професор, професор кафедри екологічного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка)

1. Сьогодні Україна є однією з найбільш екологічно проблемних країн світу. Це наслідки багатьох чинників, зокрема, надмірної і хижацької експлуатації природних ресурсів і водночас низького контролю за їх використанням, накопичення великої кількості шкідливих відходів, надзвичайно низькі рівні екологічної освіти, свідомості та культури працівників державних органів управління та громадян тощо.

Нинішній екологічний стан негативно позначається як на довкіллі, так і на здоров'ї нації. Тривалість життя в Україні становить у середньому майже 66 років. Для прикладу, у Швеції – 80, у Польщі – 74. Значною мірою це зумовлено забрудненням навколишнього природного середовища внаслідок провадження виробничої діяльності підприємствами гірничодобувної, хімічної, металургійної промисловості та паливно-енергетичного комплексу тощо. Наразі антропогенне та техногенне навантаження на навколишнє природне середовище в Україні у кілька разів перевищує відповідні показники у розвинених країнах.

На сьогодні висловлена думка, що змінити ситуацію на краще в Україні можна лише за допомогою територій зі спеціальним екологічним "статусом". У такому разі, на нашу думку, всю територію України слід віднести до території зі спеціальним екологічним режимом.

Однак, чи призведе такий підхід до позитивних результатів?

2. Майбутнє України пов'язане з розвитком державності, вирішенням проблем перехідного періоду та зміцненням її економічного потенціалу. Процес соціально-правових перетворень в державі на сучасному етапі характеризується дуже не простою

особливістю: він відбувається в екстремальних політичних, міжнародних, економічних, воєнних, екологічних умовах. І, якщо умовно відмежувати ряд названих проблем, то, на нашу думку, одним з найскладніших завдань сьогодення є докорінна екологізація (екологічна реконструкція) всієї господарської діяльності в державі.

Однак наше суспільство, вперто не бере до уваги той факт, що слова "екологія" і "економіка" мають один фонетичний корінь. А звідси походить важливий висновок: з економічної та екологічної криз Україна має виходити і зобов'язана вийти як з єдиної еколого-економічної кризи.

На жаль в Україні прикметник "екологічний" найчастіше використовується з іменником "проблема". І дуже рідко з дієприкметником "розв'язана". Це ознака не просто не європейської держави, а – нецивілізованої держави.

3. Реалізація національної екологічної політики та належне правове регулювання екологічних відносин ставлять на порядок денний необхідність їх концептуального забезпечення. Особливо вагома роль у впровадженні вимог раціонального природокористування, охорони довкілля, забезпечення екобезпеки належить органам управління в сфері екології.

Однак, маємо визнати, що на сьогодні в Україні ні представниками науки, ні практиками не напрацьовані ні Концепція удосконалення (систематизації) екологічного законодавства, ні інша, вкрай важлива, Концепція удосконалення системи управління в сфері екології та його функціонального забезпечення.

4. Водночас, зауважимо, що останнім часом стало звичним говорити про "концепцію" розвитку тієї чи іншої галузі законодавства, а вже про "концепцію" того чи іншого законопроекту – обов'язково. В зв'язку з цим доречно нагадати, що ще кілька років тому назад сама загадка цих термінів викликала докори в "теоретизуванні". Однак те, що ситуація змінилася і тепер до слова "концепція" відносяться з певною повагою, не означає, що хоча б стосовно до концепції розвитку галузі законодавства його розуміють скільки-небудь однозначно.

Термін "концепція" може розумітися і широко, і вузько, відповідно як: 1) система поглядів на процеси і явища, певний спосіб їх розуміння; 2) єдиний (генеральний, провідний, визначальний, керівний) задум (ідея, мотив), основна точка зору.

Законодавство України не містить будь-яких спеціальних вимог, які б встановлювали обов'язковість, процедуру розробки, приблизну (типову) структуру, а так само і вимоги до змісту документів концептуального характеру, які визначають розвиток галузі законодавства.

Водночас є наявний досвід розробки та юридичного оформлення: а) документів концептуального характеру в різних сферах діяльності; б) концепцій розвитку (формування) окремих галузей законодавства.

Аналіз практики підготовки та юридичного оформлення (затвердження, схвалення та ін.) документів концептуального характеру в різноманітних сферах діяльності (концепцій тої чи іншої реформи, концепцій державної політики в тій чи іншій сфері тощо) свідчить, що незважаючи на їх відмінності, обумовлені специфікою їх завдань, сфер застосування тощо, вони мають спільні риси.

Зазначений вище підхід, на нашу думку, має бути покладено в основу напрацювання концепції, зокрема систематизації екологічного законодавства в цілому, а також концепції його удосконалення в частині інституційно-функціональної системи управління в галузі екології.

5. У вирішенні названих проблем важлива роль належить Мінприроди України. Зокрема за активного сприяння Мінприроди України Верховна Рада України ратифікувала Паризьку угоду про зміну клімату. Як відомо, текст угоди було затверджено 12 грудня 2015 року в Парижі. Під зазначеною угодою у перший же день відкриття процедури підписання поставили свої підписи 175 країн. Механізм впровадження розроблятимуть упродовж наступних чотирьох років. Нагадаємо, що Паризьку угоду укладали на зміну

Кіотського протоколу, вона має на меті мобілізацію усіх країн у боротьбі зі змінами клімату та їх негативними наслідками.

14 серпня 2016 року Президент України підписав закон про ратифікацію угоди. Цим самим Україна вперше за багато років продемонструвала всьому світові, що наша держава сприймає серйозно проблему зміни клімату і стала у ряд тих країн, які формуватимуть світові підходи щодо збереження клімату в найближчі десятиліття.

Однак, на нашу думку, не всі новації, які пропонуються та обґрунтовуються сьогодні Мінприродою України можуть бути сприйняті однозначно. Так, зокрема планується створити державну природоохоронну службу, територіальні підрозділи якої поділятимуться на еколого-ресурсні округи. Планують скасувати екологічний контроль у митній зоні, ввести відкриту автоматизовану систему реєстрів природокористувачів і небезпечних виробництв, а також передати окремі функції на місця і ввести там громадську посаду екологічного шерифа.

6. В зв'язку з зазначеним, виникає ціла низка запитань до озвучених і ще не озвучених "реформаторських" пропозицій. Зокрема, на нашу думку, цілком логічно запитати: чим шериф відрізнятиметься від нинішніх громадських інспекторів. Та й до того ж, зрозуміло всім, що громадськість не замінить державний контроль у означеній сфері суспільних відносин. Щодо скасування екологічного контролю у митній зоні виникає також чимала кількість запитань. Як відомо, свого часу в Україну з-за кордону (до речі з країн членів ЄС) було завезено надотруйні так звані премікси (на Закарпаття) та кислі гудрони (на Львівщину), які до цього часу створюють серйозні проблеми в регіонах.

Можна було б погодитись з пропозицією щодо налагодження безперервного екологічного моніторингу. Однак, паралельно слід відповісти на запитання: коли у підпорядкування Мінприроди буде повернуто Держгідромет, який до сьогодні перебуває у підпорядкуванні ДСНС України.

Стосовно створення нової державної природоохоронної служби виникає також питання: чи знають ті, хто виступає ініціатором цієї ідеї, що в Україні є такий орган як Держекоінспекція?

7. Окремою проблемою в екологічній сфері в Україні є, на нашу думку, недосконаліть кваліфікованих кадрів.

Відомо, що у Європі розглядають професійність чиновництва яку об'єктивність, справедливість та неупередженість, чесне і водночас почесне служіння своєму народові. Якщо управлінець компетентний, добре підготовлений і навчений, він не вдається не лише до прийняття незважених рішень на державному рівні, а навіть до їх "озвучення".

Однак, на наше переконання, саме протилежну ситуацію ми спостерігаємо уже не один рік в діяльності Мінприроди України.

Зазначену нами тезу підтверджує і запропонована міністерством Концепція реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього середовища в Україні.

Автор даної публікації в одному з своїх виступів визначила зміст вказаної Концепції як "наївне малярство". І не було б у тому нічого поганого, якби запропоноване не було "диверсією", спрямованою, на нашу думку, на повне знищення системи контролю в Україні в сфері екології (а це і сфера охорони навколишнього природного середовища, і сфера природокористування, і забезпечення екологічної безпеки).

Автор висловлює свою суб'єктивну точку зору про те, що запропонований документ є непрофесійним, шкідливим і навіть небезпечним.

Процеси, які вже відбулися і відбуваються в сфері оптимізації організаційно-функціональної системи управління в галузі екології пов'язані зі здійсненням адміністративно-правової реформи, яка передбачає три етапи. Так, у результаті проведення першого етапу цієї реформи: 1) забезпечено нормативне врегулювання питання організації, повноважень та порядку діяльності центральних органів виконавчої влади (прийняття Закону України "Про центральні органи виконавчої влади", затверджено

нові положення про центральні органи виконавчої влади, зокрема в галузі екології); 2) оптимізовано систему центральних органів виконавчої влади; 3) запроваджено європейський підхід до управління (міністерство, служба, інспекція, агентство); 4) реформовано систему контролю і нагляду.

8. На часі регіональний етап адміністративної реформи. Його завдання – істотно змінити якість державного управління територіями. Передусім ідеться про організаційні заходи, пов’язані з реформуванням та оптимізацією органів виконавчої влади та їх структурних підрозділів (зокрема, обласні, районні державні адміністрації). І, безумовно, що і цей етап тісно пов'язаний з еколого-правовою сферою суспільних відносин. Адже, як відомо, з 18 травня 2013 року повноваження ліквідованих територіальних органів Мінприроди України було передано обласним, Київській, Севастопольській міським державним адміністраціям, органам виконавчої влади Автономної Республіки Крим. Чи було це правильним?

Більш того, в основу будь яких антикризових і стабілізаційних програм необхідно покласти концепцію єдності еколого-економічних проблем. Така концепція, на нашу думку, має бути напрацьована. Проте парадокс полягає в тому, що, незважаючи на наявність досить прогресивних, науково-обгрунтованих, еколого-правових розробок, реалізація яких могла б дати значний економічний виграш, нинішні процеси удосконалення економічного розвитку держави не синхронізовано з завданнями раціонального природокористування, охорони довкілля, забезпечення екологічної безпеки.

9. Однак, на нашу думку, значні резерви удосконалення управління в сфері екології пов’язані на сьогодні з оновленням діяльності органів місцевого самоврядування. Безумовно, діяльність зазначених органів теж виходить за рамки забезпечення ними належної реалізації вимог екологічного законодавства, дотримання екологічних прав суб’єктів, раціонального природокористування, охорони навколишнього природного середовища тощо. Однак, роль органів місцевого самоврядування в окресленій сфері важко переоцінити.

Перенесення центру уваги в зазначеному ракурсі на органи місцевого самоврядування передбачено наступним етапом здійснення адміністративної реформи в Україні. Зокрема, йдеться про реалізацію Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади. Це надзвичайно важливе завдання, зважаючи на те, що згідно з чинним вітчизняним законодавством територіальні громади є суб’єктами права власності на природні ресурси (окрім тих, які перебувають в державній та приватній власності), наділені рядом повноважень щодо їх володіння, використання, розпорядження, охорони і т. д. До того ж, стоїть завдання визначитися з механізмом добровільного об’єднання громад; переліком прав, повноважень та рівнем відповідальності органів місцевого самоврядування, в тому числі щодо забезпечення реалізації трьох складових концепції сталого розвитку: економічної, соціальної і екологічної.

Отже змістом господарського механізму раціоналізації природокористування має стати імплементація екологічних цілей в економічні інтереси товаровиробників. А в іншому разі, тобто за відсутності чітких екологічних імперативів у державному регулювання, екологічної модернізації та реконструкції матеріально-технічної бази виробництв, цілісної системи управління в сфері екології (природокористуванням, охороною довкілля, забезпеченням екологічної безпеки), на нашу думку, стабілізувати кризові процеси в державі неможливо, а про перспективи подальшого економічного розвитку годі й думати.

10. Традиційно зі сплесками науково-технічного прогресу світ пов'язує свої надії на скоріше вирішення складних соціальних протиріч, якісні зміни в системі виробництва, поліпшення стану довкілля і підвищення комфорту існування людини. Здавалося б, доводячи до досконалості техніку і технології, здобуваючи фундаментальні знання про власну природу, довкілля і всесвіт, людство має стати більш досконалим, благополучним і

щасливішим. Проте разом із "приборканням" атома – з'явилася проблема ядерної і радіаційної безпеки та Чорнобилю. Поряд із прогресом медицини і фармації – виникли такі феномени, як фармакологічне забруднення організму людини, з'явилися нові хвороби та інфекції. Разом із розшифруванням геному людини, проникненням в структуру ДНК живих організмів та створенням генно-модифікованих продуктів стало зростати побоювання, що довкілля поступово перетвориться на "постприроду" із новими істотами та штучно змодельованими процесами, а сама людина – на "постлюдину" із штучними органами, технологічними імплантати, нелюдськими властивостями і непередбачуваними душевними процесами. З цими твердженнями можна погоджуватись, або ні. В кінцевому рахунку, біотехнологія і генна інженерія – це лише знання та інструменти для досягнення тих чи інших суспільних цілей. Інша справа – система "стримувань і противаг", яка має тримати ці цілі у правовому і моральному полі. Саме в цьому на сьогодні є складні проблеми.

На нашу думку, на рівні з законом "Про охорону навколишнього природного середовища" Україні необхідний закон про захист людини від шкідливого довкілля. Якщо навіть аналогів такого закону немає у світовій практиці, це зовсім не означає, що такий закон не потрібний. Насправді що тільки не захищають наші закони. Важко навіть перерахувати. І формально всі вони захищають людину або вищі людські цінності. Але, коли йдеться про конкретні явища, виявляється, що всі ці закони спрямовані скоріше на захист "всього і вся" від людини. Захист же самої людини вони не передбачають.

Думаю, що більшість присутніх учасників конференції погодяться: ознакою нашого часу є подорожчання всіх благ та знецінення людського життя. Людина як така стала беззахисною, своєрідним витратним матеріалом. Проте проблематичним і аналітичним пропозиціям та публікаціям учених наші чиновники належної уваги не приділяють. То ж і лине їх голос у Всесвіт, не впливаючи ні на формування сучасної екологічної політики, ні екологічного законодавства, ні екологічного права тощо.

В зв’язку з цим, багато громад турбує масова відсутність визначених у натурі меж адміністративно-територіальних одиниць або встановлення значної частини меж таких одиниць без урахування, зокрема, місцевих природних та інших чинників, перспектив розвитку населених пунктів. До того ж, за даними більшість із загальної кількості встановлених меж було встановлено ще в минулому столітті.

Вирішення потребує також упорядкування територій, що так би мовити "гуляють" не лише в межах населених пунктах, а й за їх межами. Як відомо, нині місцеві депутати повністю усунені від прийняття рішень з цього питання.

Відомо, що реалізація будь-якої реформи може бути успішною лише за умови, коли її цілі відповідають певним очікуванням. В даному разі йдеться про очікування територіальних громад від реалізації Концепції місцевого самоврядування та територіальної організації влади, зокрема стосовно вирішення екологічних проблем на рівні регіону, міста, села, селища.

11. Зазначене вище стосується і думки громадськості, її участі у вирішенні екологічних проблем. Перш за все, їх думка нікого не цікавить і відверто ігнорується. Як свідчать статистичні дані в Україні незліченна кількість громадських організацій екологічного спрямування. Спеціалісти підрахували, що 75 мільйонів (!) українців є членами громадських організацій. Можливо й так. Але не реально, а формально. На що, приміром впливають члени різних громадських екологічних організацій? Не кращі справи і в так званих "зелених" партіях. Так званих, бо фактично кожна за них – утворена для прикриття і обслуговування самозваного вождя. То чи може бути впливовою думка громади в таких організаціях?

Небагатьом вистачає мужності визнати: їхня робота переповнена фальші на догоду дійсності.

12. На сьогодні в Україні прийнято чимало законів, які регулюють екологічні відносини. Але, як правило, закони ці не дотримуються. На жаль і на сором нам сьогодні

вони менш дієві ніж це було за радянських часів. Досвід накопичений протягом останніх 25 років, на нашу думку, показує, що держава не завжди проявляє себе як "хороший власник" у сфері природокористування і охорони довкілля.

13. Про правопорушення в сфері природокористування в Україні не чув хіба що глухий. Наведемо ряд прикладів. В одній із нещодавніх доповідей автори наводили дані про те, що в Україні, зокрема у 2015 році, за офіційними даними незаконно було вирубано 25 тисяч кубів лісу. Збитки – майже 85 мільйонів гривень. Цьогоріч лише за перше півріччя незаконна вирубка зросла на 30 відсотків порівняно з відповідними періодами минулого року і становить по галузі 15.8 тисяч кубів, а це майже 74 мільйонів гривень. Однак, ще раз підкреслюємо, що наведені цифри далекі від реальних Насправді незаконна вирубка лісів в Україні масштабніша. Де шукати вихід?

14. Складна ситуація й з природними об'єктами держави, зокрема і з тими, які внесені до списку ЮНЕСКО. Йдеться про давні карпатські ліси. У світовій спадщині вони номіновані як "Букові праліси Карпат та старовірові ліси Німеччини". Однак в Україні вони не мають навіть природоохоронного статусу і класифіковані як звичайні, експлуатаційні ліси. Цінність такого лісу в тому, що він корінний і абсолютно природній, він розвивається самостійно, без будь-якого втручання людини. В світі подібних осередків, як відомо, залишилося не так багато.

Отже йдеться про наступні завдання: припинити масові вирубки зазначених лісів, визначити особливий режим лісів, визначити особливий правовий режим пралісів і забезпечити їх для наступних поколінь, як світове надбання.

15. Складна ситуація не тільки з лісами, а й на морі. Особливо, на Азовському морі, яке фактично окуповане фінансово-промисловими компаніями. Унікальне Азовське море перетворюється на брудну калюжу і стає розсадником хвороб замість того, щоб там можна було оздоровлюватися. Адже морське узбережжя має відігравати свою роль рекреаційного спрямування. Те саме можна сказати і про Чорне море.

16. А що відбувається у сфері законодавчого регулювання фауністичних відносин в Україні? Лише один приклад.

Як стверджують, зокрема представники громадських екологічних організацій, чинний Закон України "Про мисливське господарство і полювання" – один з найбільш антиекологічних. Зокрема, ст. 33 цього закону створює базу для існування так званого списку шкідливих тварин. Зарахованих до цієї категорії вовків, лисиць та єнотоподібних собак чомусь дозволено стріляти будь-де й увесь рік і без спеціального на це дозволу. Тобто маємо чудовий спосіб для браконьєра виправдати своє перебування зі зброєю у заборонені терміни в заборонених місцях.

Це порушення Бернської конвенції про охорону флори та фауни, яку ратифікувала Україна. Закон, яким Україна приєдналася до Конвенції, дає змогу регулювати чисельність вовків лише за певних умов (коли є шкода), під контролем, і зачіпати при цьому обмежену частину популяції. Отже, до вітчизняного закону мають бути внесені зміни, які б засвідчили його відповідність положенням міжнародних норм. Зауважимо, що поміж європейських країн лише в Україні та Росії вовк усе ще носить тавро "шкідник".

Є в чинному фауністичному законодавстві і "капкан" щодо капканів. Ці жорстокі знаряддя не лише позбавлені гуманізму, а й небезпечні для людей і свійських тварин. Закон України "Про тваринний світ" використання цих знарядь забороняє. А ось Закон України "Про мисливське господарство і полювання" – ні! Полювання із застосуванням або використанням заборонених клеїв, петель, підрізів, закотів, гачків, самострілів, ловчих ям, отруйних та анестезуючих принад не дозволено, а ось капкани до числа заборонених не потрапили. Наявні розбіжності у двох названих законах призводять до того, що не спрацьовує антибраконьєрська стаття 85 (порушення правил полювання та риболовлі) Кодексу України про адміністративні правопорушення. Саме через відсутність відповідних прямих заборон у мисливському законодавстві суди відмовляються розглядати протоколи про притягнення до адміністративної відповідальності осіб,

затриманих з капканами.

На сьогодні звучать пропозиції: заборонити капкани взагалі, але залишити "капкани нетравмуючі". Насправді цим терміном називають пристрої, які відразу вбивають жертву. Вважаємо, що така пропозиція є неприйнятною, а отже до Закону України "Про мисливське господарство і полювання" необхідно також внести доповнення, вписавши капкани у "чорний список".

17. Ще одна проблема. Здавалося б про браконьєрство з усією його потворністю написано чимало. Однак на практиці мало що змінюється. Сучасне браконьєрство давно перетворилося на одне з потужних і впливових злочинних формувань, що становить загрозу національній екологічній безпеці. Нині в країні постійно браконьєрствує близько мільйона людей, а то й двох. Щорічно правоохоронці затримують майже 150 тисяч браконьєрів, але розкривання злочинів становить усього близько відсотка.

Браконьєри за рік добувають стільки ж риби, скільки всі риболовецькі підприємства країни.

На жаль, представники рибоохорони не завжди здатні виконувати покладені на них функції, адже перебувають в підпорядкуванні господарчому відомству й часто залежать від вказівок тих, кому охорона водних живих ресурсів заважає збагачуватися. Контролюючі ж структури виявляються зв’язаними по руках і ногах недосконалим законодавством.

До того ж, часом активність і правоохоронців і громадських інспекторів наштовхується на байдужість чиновників. Цілком очевидно, що настав час переходити як до сучасних екологічно безпечних форм розвитку, так і контролю в рибному господарстві. Якими мають бути ці форми? Це ще одна актуальна тема для обговорення.

18. На наш погляд, тільки жорсткі адміністративні приписи здатні сьогодні протистояти натиску егоїстично-кримінальних інтересів, які нині культивуються в суспільстві, зокрема в сфері природокористування.

Принагідно зауважимо, що викладені положення не претендують на завершеність, беззаперечність та категоричність, авторам хотілося б щоб вони послугували одним із імпульсів для подальших дискусій стосовно піднятих проблем.

19. Зокрема, в КК України є стаття 246("Незаконна порубка лісу") згідно з якою відповідальність настає лише за умови заподіяння істотної шкоди. Оцінювати її до 2012 року були уповноважені органи Державної екологічної інспекції, а після – це прерогатива виключно державної екологічної експертизи, якою як правило, на рівні областей займається всього-на-всього один експерт. Зауважимо, що навіть якщо експертизу буде замовлено, оплачено і виконано, то "незаконна порубка лісу" карається штрафом від п’ятдесяти до ста неоподаткованих мінімумів доходів громадян(нині це від 850 до 1700 гривень – Авт.) або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк. Зайве пояснювати, що коли за один рейс до лісу можна незаконно заробити майже 100 тисяч гривень, то штраф 1,7 тисяч гривень для порушників нічого не значить.

До речі, якщо до 18 лютого 2016 року перелік покарань у статті 246 КК мав продовження – із "конфіскацією незаконно добутого", то тепер цю норму виключено. Тож якщо керуватись нормою Закону, то у крадіїв неможливо вилучити ні автотранспорт і бензопили, з якими вони їздять "на роботу" до лісу, і навіть зрубану деревину.

Зазначимо, що ці кардинальні зміни запроваджено ухваленим Верховною Радою Законом "Про внесення змін до Кримінального та Криманільно-процесуального кодексів України щодо виконання рекомендацій, що містяться у шостій доповіді Європейської комісії про стан виконання Україною Плану щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України, стосовно удосконалення процедури арешту майна та спеціальної конфіскації". Назва напрочуд довга, а суть коротка: крім заборони конфіскації незаконно зрубаної деревини, вилучили норму статті 248 КК України ("Незаконне полювання"), за якою підлягали конфіскації: "знаряддя і засоби полювання та все добуте".

Отож, як говорили давні римляни, запитаймо: кому ці нововведення вигідні? Відповідь на запитання можливо дозволить нам зрозуміти, що мова йде вже не про банальні крадіжки, а добре організований кримінальний бізнес, який має "дах" на найвищому рівні.

Можливо у Європі крадену деревину та автомобілі на яких її вивозять, справді не вилучають. Однак відомо, що штрафи там такі, що крадій сам продасть не лише знаряддя злочину, а й значну частину власного майна, щоб розрахуватись за заподіяну шкоду і не потратити за грати. Після цього сам не вчинятиме "незаконні порубки лісу", а й іншим закаже.

20. Завершуючи тези, хотілося б нагадати про те, що ще у 1975 році відомий вчений, наш Учитель Мунтян В.Л. в своєму дисертаційному дослідженні зазначав, що екологія стає теоретичним підґрунтям поведінки людини індустріального суспільства у природі, а право – основним її результатом. Однак, на жаль, поки що цього не сталося.

ПИТАННЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ І КОНТРОЛЮ У ГАЛУЗІ ВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ВОДНОГО КАДАСТРУ УКРАЇНИ

Боровицька А.

(аспірант, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого)

***Науковий керівник** – д.ю.н., професор, академік НАПрН України А. Гетьман*

Однією з функцій екологічного державного управління є ведення кадастрів природних ресурсів. Екологічне управління виступає одним з інструментів реалізації екологічної політики держави і саме від його нормального функціонування значною мірою залежить якість довкілля, організація раціонального природокористування. Водночас саме система екологічного управління на сьогоднішній день відрізняється крайньою нестабільністю, частими реорганізаціями управлінських структур, відсутністю чіткого розмежування компетенції між органами, які здійснюють це управління [1; 2; 3; 4; 5]. У зв’язку з цим у сфері державного управління України здійснюється адміністративна реформа, що має на меті насамперед створення теоретичних моделей і прогнозів соціально-економічного розвитку країни на основі наукових методів моделювання та планування [6, с. 38-40].

Кадастрова функція державного управління природними ресурсами втілюється в життя в процесі діяльності державних органів, до компетенції яких віднесено ведення кадастрів природних ресурсів. Як і державне управління природними ресурсами в цілому, ведення кадастрів здійснюється в широкому сенсі системою всіх державних органів, яка включає в себе як органи державної влади, так і їх виконавчі та розпорядчі органи.

Правові засади ведення державного водного кадастру спрямовані на регулювання суспільних відносин, які виникають у процесі збору, систематизації, зберігання, обробки, узагальнення та видачі кадастрових даних. У галузі ведення державного водного кадастру правове регулювання здійснюється певним колом уповноважених на це органів державної виконавчої влади загальної та спеціальної компетенції. Функції та повноваження органів загальної компетенції полягають у формуванні та реалізації екологічної політики держави, координації діяльності центральних органів виконавчої влади, інших установ та організацій пов’язаних з веденням державного водного кадастру та ін. Разом із тим основні повноваження з ведення водного кадастру покладено на органи спеціальної компетенції, для яких забезпечення реалізації державної політики в сфері використання та охорони природних ресурсів є єдиним, головним призначенням.

Потрібно наголосити на тому, що серед суб’єктів спеціальної компетенції, повноваження яких пов’язані з веденням державного водного кадастру, відбуваються постійні зміни в їх складі та відповідний перерозподіл повноважень між ними. Наприклад,